

PETITIE .

1 maart 2016 aangeboden aan de : vaste Kamercommissie van Economische Zaken.

Aangeboden door: "Stichting Winamer Belang" te Wijnaldum.

Mede ondertekenaars: aantal groepen uit Noord-Nederland
(welke schade ondervinden van de bodemdaling door
delfstofwinning.)

Woordvoerder: Rinze Post: voorzitter Winamer Belang en
vertegenwoordiger van bovengenoemde groepen.

Geachte dames en heren,

"Een ieder wordt geacht de wet te kennen" Maar de overheid – het Ministerie van EZ voorop – lijkt deze niet te kennen. De **grondrechten van de burger** – met name het recht op eigendom ,een gezond leefmilieu en het recht op een eerlijke procesgang – **worden niet gerespecteerd**.

Diegenen die hebben verdiend aan de gas- en zoutwinning inclusief alle nevenactiviteiten dienen schade, veroorzaakt door bodembeweging, te vergoeden: "als je de auto van de buurman beschadigt, moet je deze toch ook betalen?"

Duitsland geeft een voorbeeld van hoe het voor de burger goed geregeld kan worden.

De overheid schiet te kort in **de maatschappelijke zorgvuldigheid** bij het verlenen van vergunningen, het advies en toezicht daarop en de afwikkeling van schadegevallen door bodembewegingen.

Zij schiet ook tekort in de algemene verplichting om het welzijn van de burger te beschermen en te zorgen voor de toekomst van de regio.

Zij heeft daarmee **onrechtmatig gehandeld** en geeft blijk ook lak te hebben aan de Hoge Raad die al in 1931 – en later nog eens in 1973 – heeft gesteld dat bodemschade is te voorkomen en er **dus sprake is van nalatigheid**.

Welke deal heeft de minister van EZ rond 2000 gesloten met de Noordelijke Provincies om omkering van de bewijslast van tafel te krijgen? Daarbij toverde zij de Technische Commissie Bodem Beweging (TCBB) uit de hoge hoed en hield de kamer en de Provincie voor dat dit een goede regeling was voor de bescherming van de rechten van de burger om op eenvoudige wijze de schade te kunnen verhalen en de positie van particulieren veilig te stellen. De realiteit is dat de burger het "**kind van de rekening**" is geworden.

Vragen wij ons af: welke toezeggingen zijn gedaan aan de Noordelijke Provinciale overheden?

De macht van de mijnbouw ligt bij: **de staat, de mijnbouwers, provincies, waterschappen en gelieerde instanties** (Rapport Alterra 2006 blz. 109)

De schade bij (semi-) overheden wordt geregeld, zij hoeven niet naar de rechter om schade door bodembewegingen vergoed te krijgen. De “machtigen” bepalen met overmacht het spel en de spelregels.

De burger blijft in de kou staan en die **rechtsongelijkheid** naar de burger en de daaruit voortkomende ellende is schrijnend.

Het lijkt er op dat de TCBB indertijd ‘richtlijnen’ heeft meegekregen die werken als spoorrails: als de rails eenmaal is uitgelegd, dan is dat ook de richting die de trein opgaat” (vrij naar de TVserie ‘yes Minister’) Voor ons is helder dat de **TCBB haar rapporten ‘achterstevoren’ schrijft** vanuit de wetenschap dat een verband tussen schade aan gebouwen en landerijen door bodembewegingen technisch-rationeel niet te bewijzen is. Zij keurt alle schade-aanvragen af. Daarbij hanteert de TCBB aannames en gebruikt zij alleen de feiten die haar “goed” uitkomen.

En de burger zou dan met zo’n rapport “in een ijzersterke positie”(volgens EZ) naar de rechter moeten stappen? **Is omkering van de bewijslast en een goede regeling hier niet beter op zijn plaats?**

De TCBB en de Waterschappen, diverse “commissie bodemdaling” en het ministerie van EZ wijzen bij schade-aanvragen naar elkaar als de verantwoordelijke instantie.

De burger met een claim loopt tegen een **ambtelijke muur** op en wordt letterlijk “van het kastje naar de muur” gestuurd. Velen haken vermoeid en ontgoocheld af.

Van rechtsbescherming en rechtszekerheid voor de burger is geen sprake.
De uitwerking staat haaks op de bedoeling van de Mijnbouwwet.

Het **Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens** spreekt op al deze punten toch duidelijke taal in haar artikelen en vooral in de jurisprudentie van het Hof in Straatsburg (vrij naar prof. mr. J. M. van Dunné)

Zeer geachte Dames en Heren,

- Wij zijn geheel afhankelijk van uw beleid – en beslissingen.
- Wij vragen u verantwoord om te gaan met het noorden van ons land teneinde voor ons nageslacht een leefgebied met goede kwaliteiten na te laten.
- Wij vragen u met klem de schade en de aftakeling van ons leef- en woongebied een halt toe te roepen en te herstellen en dit proces door een **onafhankelijk** bureau te laten controleren.
- De bewoners hebben er recht op dat er zelfgekozen meetsystemen (o.a. tiltmeters en glasvezelsensoren) worden geplaatst door de overheid en dat duidelijke afspraken worden gemaakt over zeggenschap en controle hiervan. (immers, een wegpiraat plaatst echt niet zelf de flitspalen)

Wij vragen u dan ook vriendelijk om u sterk te maken voor een regeling voor totaal gebiedsherstel en een eerlijke vergoeding van schade aan- en waardevermindering van gebouwen, landerijen en private eigendommen, naast zorg voor ontstane psychische schade.

Hoogachtend,

Stichting Winamer Belang;

- Voorzitter Rinze Post
- Secretaris mevr. A. Jongsmā

Mede-ondertekenaar:

- Dorpsbelang Oppenhuizen-Uitwellingerga (Frl)
- Werkgroep "Onafhankelijk meten van effecten (Gr.)
- Bodemdalings Commissie Dongeradeel (Frl)

Bijlage: Behorend bij de Petitie van 1 maart 2016

BIJLAGE BEHOREND BIJ DE PETITIE VAN 1 MAART 2016.

- PROFIELKAART WIJNALDUM TOT DONGJUM
- DALINGS GAFIEK AANVANG ZOUTWINNING 1995 TOT 1998 VAN DE SITE VAN DE K.N.M.I
- GRAFIEK OVERZICHT PERIODE VAN 1978 TOT 2013 VAN VIER GEBIEDEN , (VOOR , TIJDENS , EN NA DE WINNING)
- OVERZICHT IN CIJFERS VAN DE ZELFDE VIER GEBIEDEN (KOLOM DALING GEMIDDELD PER JAAR TIJDENS WINNING) LAATSTE KOLOM VAN IEDER PERIODE.
- PROGNOSEKAART OPGESTELD DOOR ORANJEWOUDE 2002 (DOOR ONS DRIE MEETPUNTEN EN VERSCHILLEN) LINKS ONDER G.168 AFWIJKING 70 %
- AANTAL BRIEVEN PERIODE VAN 2011 TOT 2015 KORTE SAMENVATTING VAN INHOUD VAN DEZE BRIEVEN.
- BRIEF VAN 1 FEBRUARI 2016 VAN LANGHOUT EN WIARDA AAN DE T.C.B.B. (VERWEER OP HET VOORLOPIG ADVIES)
- BRIEF VAN 3 FEBRUARI 2016 VAN DE PROVINCIE FRYSLAN REAKTIE OP ONZE BRIEVEN VAN 27 OKTOBER EN 9 DECEMBER 2015
- BRIEF VAN 4 FEBRUARI 2016 AAN DE TWEDE KAMER SCHADE DOOR GRONDSTOFWINNING
- BRIEF VAN 4 FEBRUARI 2016 AAN DE PROVINCIE FRYSLAN ALS GEBIEDSREGISEUR.
- OVERZICHT VAN MEDEONDERTEKENAAR VAN DE PETITIE

Voorzitter en Leden van de Tweede Kamer

Datum: 4 februari 2016

AANGETEKEND.

Onderwerp: schade bodemdaling door grondstofwinning.

Zeer geachte voorzitter en leden van de Tweede Kamer,

De overheid – het Ministerie van EZ - is als concessie- en vergunningverlener en toezichthouder op de exploitatie van de gas- en zoutwinning, als onderdeel van haar algemene verplichting om het welzijn van de burgers te beschermen en te bevorderen, tekort geschoten tegen van buiten komend onheil, schade van psychische of materiële aard.

Uit analyses van de schade die door de gas- en zoutwinning werd toegebracht aan de eigendom van inwoners in het winningsgebied, met name aan gebouwen, kwam naar voren dat de Staat, dat wil zeggen het Ministerie van EZ met het Staatstoezicht op de Mijnen tekortgeschoten is in maatschappelijke zorgvuldigheid en dus onrechtmatig gehandeld heeft. Het gaat om onzorgvuldigheden bij de verlening van vergunningen in de afgelopen decennia, bij de advisering daarbij, bij het toezicht op de exploitatie en het toezicht op de afwikkeling van schade als gevolg van bodembewegingen en aardbevingen.

De Hoge Raad heeft in 1931 - en later nog eens in 1973 - gesteld dat bodemschade is te voorkomen en dat er dus sprake is van nalatigheid. Belangrijk punt hierbij is dat in Fryslân sprake is van gestapelde schade, te weten door zowel zout- als aardgaswinning en annex daaraan de bodemdaling door de verlaging van het grondwaterpeil.

In de provincie Fryslân is een schadefonds ingesteld door Provincie, het Wetterskyp en de Gasunie, waaruit schade wordt vergoed aan overheidsinstanties en semi-overheid. Op de website van de Commissie Bodembeweging Aardgaswinning Fryslân is meer info beschikbaar, in eerste instantie met de geldbedragen, later zonder. Helaas wordt de schade aan eigendommen van burgers hierin niet meegenomen. Dit Waarborgfonds heeft nog geen enkele rol van betekenis gespeeld voor burgers, waardoor een niet te ontkennen rechtsongelijkheid is ontstaan

De Tcbb

De Technische commissie bodembeweging (Tcbb) is - volgens haar eigen website <http://www.tcbb.nl> - een onafhankelijke commissie die adviseert over het verband tussen opsporing, winning van delfstoffen en bodembeweging. De commissie bestaat uit deskundigen op vele gebieden, zoals delfstofwinning, geologie, seismologie, grondmechanica, hydrologie, constructieleer en juridische aangelegenheden.

De bedoeling van de wetgever met de in 2002 vastgestelde regeling van de nieuwe Mijnbouwwet kan als volgt samengevat worden:

- bij mijnbouwschade heeft de burger recht op de bescherming van zijn rechten door de overheid;
- voor de vaststelling van het oorzakelijk (causaal) verband en de schade kan de

Bescherming van de burger

Over de bescherming van grondrechten, dat van eigendom voorop, maar ook het recht op gezondheid in een gezond leefmilieu en tenslotte het recht op 'due process' en 'fair trial' wordt met geen woord gerept in de adviezen van de Tcbb. En daarom wenden wij ons tot u.

Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens spreekt op al de bovenstaande punten toch duidelijke taal in haar artikelen en vooral in de jurisprudentie van het Hof in Straatsburg. De begrippen rechtsbescherming, rechtszekerheid en rechtsgelijkheid zijn ver te zoeken voor een burger die verhaal zoekt voor schade wegens gas- of zoutwinning of (grond)waterpeilverlagingen.

Wij verzoeken u dan ook vriendelijk om een regeling - in overleg met de provincie Fryslân - voor totaal gebiedsherstel en vergoeding van schade aan gebouwen en eigendommen en van psychische aard.

Met vriendelijke groet,

namens stichting Winamer Belang

Rinze Post (voorzitter)

burger een advies van de Tcbb krijgen dat onpartijdig en deskundig is;

- dit advies van de Tcbb zal in de praktijk semi -bindend zijn, want het mijnbouwbedrijf zal dit meestal volgen bij de afhandeling van de schade;
- mocht dat bij uitzondering niet het geval zijn, dan heeft de burger voor de rechtbank een 'ijzersterke positie' met het Tcbb -advies in de hand;
- het advies van de Tcbb is (vrijwel) kosteloos en wordt snel uitgevoerd, en is dan ook niet te vergelijken met de dure en langdurige gang naar de rechter in het systeem waarbij van omkering van de bewijslast sprake is;
- in ieder geval zal de praktijk minstens even gunstig uitpakken als die met de gang naar de rechter.

De Tcbb was bedoeld als een college van geschillenbeslechting waarvan het advies niet bindend was maar 'semi-bindend', waardoor een gang naar de rechter overbodig werd, en een besparing op zou leveren van kosten en tijd. De Tcbb, door de Minister van EZ destijds als troef uit de mouw gehaald om de bepleite omkering van de bewijslast van tafel te krijgen, functioneert niet zoals de Tweede Kamer is voorgespiegeld, namelijk als laagdrempelig rechtshulp-orgaan en alternatief voor overheidsrechtspraak. Het Waarborgfonds, door de Kamer aan EZ opgedrongen en min of meer een troostprijs, was tot voor kort non-existent en heeft - zoals eerder vermeld - nog geen enkele rol van betekenis gespeeld.

Falen Tcbb

De Tcbb, ooit als een panacee voor alle problemen gepresenteerd, heeft in haar voorlopig adviezen gefaald waar het onpartijdigheid, onafhankelijkheid, zorgvuldigheid en deskundigheid betreft.

Leden van de Tcbb waren enerzijds merendeels 'old-hands' uit de mijnbouw(wetenschap) en niet van de NAM, Shell, Frisia Zout, etc. te onderscheiden, anderzijds ontbrak het aan juridische deskundigheid.

En 'causaal verband' is toch ook een juridisch begrip, afgezien van de technische achtergrond. De leden van de Tcbb zijn allen ingenieurs of vergelijkbare beroepsbeoefenaren. Bijgevolg kunnen zij geen zinnig woord over juridische aansprakelijkheid zeggen en daarover adviseren als zij zich alleen maar laten leiden door hun technische kennis van het fysieke oorzakelijk verband. Een kennis waarover zij overigens geen enkele verantwoording afleggen en die daarmee dus volkomen oncontroleerbaar is.

De Tcbb heeft bij haar voorlopige adviezen vooral aannames gehanteerd en geen gebruik gemaakt van het door de stichting Winamer Belang aan de Tcbb aangereikt feitenmateriaal. Materiaal en documenten die afkomstig zijn van o.a. overheidsinstellingen. De feiten en desbetreffende documenten ontbreken ten ene male bij de opsomming van de 'ontvangen gegevens'. Te uwer informatie: de bodem daalde tijdens de winning 100% sneller dan in Loppersum (Groningen).

De Tcbb heeft niet alleen haar taak eng (technisch, rationeel/lineair denkend) opgevat, zij heeft ook gefaald in deskundigheid. Karl Popper heeft reeds in 1965 gewezen op de twee typen problemen die zich in de wetenschap voordoen. Problemen die rationeel en lineair te benaderen en op te lossen zijn ('clocks') en problemen waar dat niet kan ('clouds'). Dat wolken ('clouds') in hun gedrag moeilijker rationeel en lineair te benaderen zijn, zullen de weersvoorspellers van de KNMI beamen. Bodembewegingen gedragen zich eerder als 'clouds' dan als 'clocks' en derhalve zal een (technisch/rationeel) causaal verband moeilijk aan te tonen, laat staan te bewijzen zijn door de burger-'leek'.

Provinsje Fryslân
Aan Gedeputeerde Staten van Fryslân
en leden Provinciale Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Aangetekend.

Datum: 4 februari 2016

Onderwerpen: **gebiedsregisseur, aansprakelijkheid, Tcbb, schade**

Geachte leden van Gedeputeerde Staten van Fryslân,

In de brief van 16 december 2015 hebben wij u - vanwege uw falen als gebiedsregisseur - aansprakelijk gesteld voor de schade aan gebouwen en eigendommen ten gevolge van bodembewegingen.

Ook de Tcbb - waarnaar u ons doorverwezen heeft - heeft in haar 'voorlopige adviezen' gefaald, met name waar het onpartijdigheid, onafhankelijkheid, zorgvuldigheid en deskundigheid betreft.
 Het falen van de Tcbb lichten wij hieronder toe.

Teleurstellend partijdig en afhankelijk

De Technische commissie bodembeweging (Tcbb) is - volgens haar eigen website <http://www.tcbb.nl> - een onafhankelijke commissie die adviseert over het verband tussen opsporing, winning van delfstoffen en bodembeweging. De commissie bestaat uit deskundigen op vele gebieden, zoals delfstofwinning, geologie, seismologie, grondmechanica, hydrologie, constructie en juridische aangelegenheden.

De Tcbb was bedoeld als een college van geschillenbeslechting waarvan het advies niet bindend was maar 'semi-bindend', waardoor een gang naar de rechter overbodig werd, en een besparing op zou leveren van kosten en tijd. De Tcbb, door de Minister van EZ destijds als troef uit de mouw gehaald om de bepleite omkering van de bewijslast van tafel te krijgen, functioneert niet zoals de Tweede Kamer is voorgespiegeld, namelijk als laagdrempelig rechtshulp-orgaan en alternatief voor overheidsrechtspraak. Het Waarborgfonds, door de Kamer aan EZ opgedrongen en min of meer een troostprijs, was tot voor kort non-existent en heeft voor de burger nog geen enkele rol van betekenis gespeeld.

Nu is een hoofdregel van geschillenbeslechting - in welke vorm dan ook - dat degene die daarmee belast is geen enkele relatie mag hebben met één van de partijen die bij het geschil betrokken is. Het is algemeen bekend hoe streng de regels bijvoorbeeld bij arbitrage zijn. Vroegere adviezen, relaties van kantoorgenoten (wat na fusies gemakkelijk het geval kan zijn) en familieleden met betrekking tot één van de partijen zijn volstrekt uit den boze. Wraking is aan de orde van de dag en het gaat daarbij uitsluitend om het voorkomen van de schijn van partijdigheid en afhankelijkheid. Ergo, wraking is hier ook aan de orde.

De bedoeling van de wetgever met de in 2002 vastgestelde regeling van de nieuwe Mijnbouwwet kan als volgt samengevat worden:

- bij mijnbouwschade heeft de burger recht op de bescherming van zijn rechten door de overheid;
- voor de vaststelling van het oorzakelijk verband en de schade kan de burger een advies van de Tcbb krijgen dat onpartijdig en deskundig is;
- dit advies van de Tcbb zal in de praktijk semi -bindend zijn, want het mijnbouwbedrijf zal dit meestal volgen bij de afhandeling van de schade;
- mocht dat bij uitzondering niet het geval zijn, dan heeft de burger voor de rechtbank een 'ijzersterke positie' met het Tcbb -advies in de hand;
- het advies van de Tcbb is (vrijwel) kosteloos en wordt snel uitgevoerd, en is dan ook niet te

vergelijken met de dure en langdurige gang naar de rechter in het systeem waarbij van omkering van de bewijslast sprake is (zoals door de PvdA bepleit);

– in ieder geval zal de praktijk minstens even gunstig uitpakken als die met de gang naar de rechter.

Degene binnen en buiten de Tweede Kamer die in de jaren negentig enig zicht had op de ontwikkelingen op schadegebied als gevolg van mijnbouw in de Noordelijke provincies – de provincie Fryslân voorop - kon zich alleen maar verbazen over het optimisme dat Minister van EZ en de Kamer uitstraalden. Waren onpartijdigheid en deskundigheid van de voorganger van de Tcbb niet al jaren onderwerp van kritiek?

Enerzijds waren de leden merendeels 'old-hands' uit de mijnbouw(wetenschap) en niet van de NAM, Shell, Frisia Zout, etc. te onderscheiden, anderzijds ontbrak het aan juridische deskundigheid. En causaal verband is toch ook een juridisch begrip, afgezien van de technische achtergrond. De leden van de Commissie zijn allen ingenieurs of vergelijkbare beroepsbeoefenaren. In ieder geval kunnen zij geen zinnig woord over juridische aansprakelijkheid zeggen, en dus daarover adviseren als zij zich alleen maar laten leiden door hun technische kennis van het fysieke oorzakelijk verband. Een kennis waarover zij geen enkele verantwoording afleggen en die daarmee dus ook volkomen oncontroleerbaar is.

Daarbij komt dat de belangrijkste mijnbouwexploitanten - in samenspraak met de provincies - decennia lang het standpunt ingenomen hadden dat: 1. bodemdaling geen schade kan veroorzaken en wel omdat deze in het gas- en zoutwinningsgebied slechts gelijkmatig plaatsvindt; 2. dat bodemdalingen nooit schadelijke effecten kan veroorzaken. Dat is nog steeds de heersende leer in die kringen. Op grond daarvan worden steevast aanvragen tot schadevergoeding van burgers door die Tcbb afgewezen. De praktijk komt sinds de invoering van de Mijnbouwwet in 2003 erop neer dat vergoeding van schade aan particulieren eerder uitzondering dan regel is. Hoofdzakelijk omdat door de Tcbb geen causaal verband met door gas- of zoutwinning veroorzaakte bodembewegingen vastgesteld wordt (zie ook prof. mr. J.M. van Dunné in NJB 19-12-2014 – afl. 44/45)

Dus als een burger al de stoute schoenen aantrekt en de Tcbb benadert, krijgt hij vrijwel steeds nul op het rekest, omdat, zoals eerder al opgemerkt, de Tcbb - ook in haar Jaarverslagen - steeds meldt: "dat uit tot op heden uitgevoerd onderzoek blijkt dat er door bodemdaling of door maatregelen in het kader van bodemdaling geen gebouwschade is te verwachten. In de praktijk is ook nog nooit een verband tussen bodemdaling door aardgaswinning en gebouwschade geconstateerd". Te uwer informatie: tijdens de gas- en zoutwinning in onze buurt is de bodem 100% sneller gedaald dan in Loppersum (Groningen).

Technisch vs juridisch causaal verband

Eén van de bezwaren die in het verleden herhaaldelijk naar voren gebracht werd, hield in dat de kennis die de ingenieurs inbrachten eenzijdig was, namelijk technisch van aard. Een natuurwetenschappelijk causaal verband zoals een techneut dat ziet is niet gelijk te stellen met een juridisch causaal verband (naar Van Dunné, NJB dd 18 december 2014). De conditio sine qua non-leer (de natuurwetenschappelijke oorzakelijkheid, als aaneengesloten reeks van gebeurtenissen) is door de Hoge Raad immers in 1928 verlaten, en vervangen door de adequate veroorzakingstheorie (hetgeen naar ervaring redelijkerwijze te verwachten is), die weer in 1971 door de toerekening naar redelijkheid vervangen is, welke in het Nieuwe BW in 1992 is opgenomen in artikel 6:98 BW. Zoals de ontwerper van het Nieuwe BW in 1976 (Gewijzigd Ontwerp) het zegt, verwijzend naar arresten uit 1953, 1960 en 1970: "dat geen verder onderzoek naar waarschijnlijkheid nodig is, wanneer maar de beweerde onrechtmatige handeling het gevaar voor het gevolg in het algemeen heeft vergroot en dit gevaar zich heeft verwezenlijkt.. Maar het komt er in feite op neer dat hier een ander verband dan voorzienbaarheid wordt geëist". De Hoge Raad heeft die leer rond 2001 bevestigd, zij wordt ook wel als de 'omkeringsregel' aangeduid.

Men kan - volgens Van Dunné in Tijdschrift voor Gezondheidsschade, Milieuschade en Aansprakelijkheidsrecht, TGMA 2014-4, pp. 174-193 (17 jan. 2015) - in ons recht, evenals in dat van alle omringende landen, aansprakelijk zijn zónder dat er van een aaneengesloten reeks van gebeurtenissen (CSQN, of de 'but for' test) sprake is, en anderzijds kan men ook niet aansprakelijk zijn terwijl dat verband er wél is. "Maar dat moet men een ingenieur eerst wel uitleggen", aldus Van Dunné.

En dan hebben we het nog niet eens over juridisch complexe figuren die zich bij deze typische gevallen van bodemschade voordoen, zoals meerdaderschap en multi-causaliteit: verscheidene oorzaken die zich naast elkaar voordoen of wel tegelijkertijd, vaak in een onderlinge samenhang die onduidelijk is. Hierbij valt te denken aan factoren als: 1. aardbeving (dit kan een verticale of horizontale kracht zijn, of combinatie daarvan); 2. grondwaterpeilverlaging, vaak het gevolg van: 3. bodemdaling (bodemverhoging komt echter ook voor); 4. slechte staat waarin het gebouw zich bevindt (ouderdom of achterstallig onderhoud), of 5. bouwkundige gebreken.

Voor de jurist, maar wel eentje die kennis van onrechtmatige daads- en aansprakelijkheidsrecht heeft komen hierbij figuren als dubbele causaliteit en alternatieve causaliteit in beeld. In het laatste geval, de dagelijkse praktijk in Fryslân waar niet duidelijk is of de oorzaak in grondwaterpeilverlaging ligt en het Wetterskyp de dader is, dan wel het mijnbouwbedrijf met haar activiteiten, kan men een beroep doen op art. 6:99 BW. Het archetype van de twee jagers die tegelijkertijd schoten en het daarbij niet is vast te stellen wie van beide de wandelaar geraakt heeft (voor jagers, wat oubollig, kan men tegenwoordig farmaceutische producenten of lozers op oppervlaktewateren stellen). In die situatie kan men elk van de mogelijke daders voor de gehele schade, 100% dus, aanspreken (hoofdelijke aansprakelijkheid). De Hoge Raad heeft dit, op eigen initiatief, al in 1997 toegepast op lozers van schadelijke stoffen in een sloot in Friesland, in Engelum. Bij mededaderschap (samenwerking onderling) kan men één dader voor een deel aanspreken of hoofdelijk voor het geheel (van dat laatste was het hof in dat Friese geval uitgegaan), bij meerdaderschap (geen onderlinge samenwerking) kan men één van de daders met een 'deep pocket' uitzoeken en voor 100% aanspreken, ook indien hij maar een kleine veroorzaker is, zeg voor 20%.

Van Dunné heeft in 2002 reeds aangegeven dat een veel voorkomend struikelblok voor degeen die verhaal zoekt voor bodemschade wegens gas- of zoutwinning - of het nu bodemdaling of bevingen betreft - het argument van de Commissie-ingenieur of de schadebemiddelaar zal zijn dat de schade geheel of grotendeels te wijten is aan de gebrekkige staat van de woning of bedrijfsgebouw. Soms zal het gaan om gebouwen van vele honderden jaren oud, vaak onder Monumentenzorg vallend. "Eigen schuld, dikke bult" dus, want er is van achterstallig onderhoud sprake, zo niet van bestaande bouwkundige gebreken of wel gewoon een eigenaarsrisico.

Uit het Tijdschrift voor Gezondheidsschade, Milieuschade en Aansprakelijkheidsrecht, TGMA 2014-4, pp. 174-193 (17 jan. 2015) "Een koperen jubileum van de nieuwe Mijnbouwwet. Het falen van Wetgever, Toezichthouders en Commissies bij de gaswinning in Groningen" door prof. mr. J.M. van Dunné citeren wij het volgende:

Het is niet algemeen bekend dat op een aanpalend terrein, dat van schade toegebracht door trillingen van heiwerkzaamheden, de Hoge Raad al sinds 1930 een vaste leer heeft dat degeen die daarmee schade toebrengt aan omwonenden zich niet kan beroepen op de gebrekkige toestand van het huis in kwestie. In 1973 heeft de Hoge Raad dat nog eens bevestigd in het geval van een bank die tot nieuwbouw overging en naast de bouwput het pand van een drogist aantrof dat in slechte staat was.³⁴ De aannemer gaat praten met de drogist en stelt voor om ter preventie van schade een bouwmuur aan te brengen, maar wel tegen gezamenlijk te dragen kosten. De drogist weigert dat laatste (het is immers niet zijn plan om daar te gaan bouwen, en zijn huis staat nog er prima bij); de aannemer gaat vervolgens een damwand heien, en zie: er komen scheuren in de muren van de buurman-drogist.

De Hoge Raad overweegt dat het hof de mate van voorzienbaarheid van de schade niet nader hoefde te onderzoeken nu de bank "zich ervan bewust moet zijn geweest dat het heien de schade kon teweegbrengen". De Hoge Raad stelt "dat toch, ook al zou door die verbouwing de fundering van het pand van Van de Reek ondeugdelijk zijn geworden (...) zulks niet wegnam dat de

Boerenleenbank, door zonder voorafgaand overleg of onderzoek tot het doen heien van de damwand over te gaan, zich tegenover Van de Reek onzorgvuldig heeft gedragen”.

Al met al een mooi voorbeeld van de gevaarzettingsleer, op maat gemaakt voor toepassing op mijnbouw die bodemschade kan veroorzaken, ook door trillingen. Voorbeelden hoe deze jurisprudentie niet in acht genomen wordt door de NAM waren te zien in het programma van Zembla (VARA): “Aardbeving in Loppersum” op 6 februari jl., zoals dat van een ouder echtpaar en dito huis met talloze scheuren in muren en wanden, dat alleen een klein scheurtje bij de voordeur-drempel vergoed kreeg, à raison van ca. 150 Euro. De rest viel onder gebreken door de ouderdom van het huis. Zie voor schrijnende gevallen ook de website van Eigen Huis: “Urgentielijst geeft ontluisterend beeld van schadeafhandeling Groningen”, 9 okt. 2014; vgl. ook 11 nov. 2014. En ook nog: de website van de Groninger Bodembeweging, GBB.

“Waar gehakt wordt, vallen spaanders”, wist men vroeger al, of nog simpeler: “Qui casse, paie” – “Wie breekt betaalt”. Einde citaat.

Kortom, op z'n Fries: “Potsje brekke, potje betelje”.

Op het gebied van het onderwerp, mijnbouwschade, heeft de Hoge Raad bepaald in het standaardarrest uit 1920, kasteel Strijthagen - de basis waarop sindsdien ruim 100.000 schadegevallen in Zuid-Limburg afgehandeld zijn voor vele honderden miljoenen guldens - dat de mijnbouwmaatschappij haar verplichting om schade te voorkomen geschonden had. Daarbij was niet relevant dat dit tot exorbitante kosten zou leiden

HR 21 dec. 1920, NJ 1921, 230, waarover uitvoerig het NJB-artikel van Van Dunné uit 2002, p.564, alsook het Verbintenissenrecht 2, p.838 e.v. Deze paragraaf, nr. 8, “De aansprakelijkheid van de mijnexploitant voor bodemschade”, pp.835-868, is ook apart op de website van prof. mr. J.M. van Dunné te vinden.

De Hoge Raad zegt hierover, cassatie afwijzend: “dat, in verband met de bijzondere zorg, die de mijnexploitant heeft in acht te nemen, de feiten, door de Naaml. Venn. te bewijzen aangeboden, ook al kwamen zij vast te staan, het reeds van de andere zijde geleverd bewijs niet zouden vermogen te ontzenuwen”. Wij zien hier in wezen een onweerlegbaar vermoeden van schuld zoals de wetgever dat ook soms doet, dat gaat verder dan omkering van de bewijslast.

Deskundigheid Tcbb

De Tcbb heeft niet alleen haar taak uiterst eng opgevat, zij heeft ook gefaald in deskundigheid.

Reeds in 1965 heeft Karl Popper gewezen op de twee typen problemen die zich in de wetenschap voordoen. Problemen die rationeel en lineair te benaderen en op te lossen zijn ('clocks') en problemen waar dat niet kan ('clouds'). Dat wolken ('clouds') in hun gedrag moeilijker rationeel en lineair te benaderen zijn, zullen de weersvoorspellers van de KNMI beamen. Bodembewegingen gedragen zich eerder als 'clouds' dan als 'clocks' en derhalve zal een (technisch/rationeel) causaal verband moeilijk aan te tonen zijn, laat staan te bewijzen zijn door de burger-'leek'.

De Tcbb zouden wij in dit kader willen wijzen op de Atmos. Chem. Phys., 14, 6729–6738, 2014. Wij citeren:

In 1965, a famous English science philosopher named Karl Popper delivered a lecture at Washington University in St. Louis, entitled, “On Clocks and Clouds.”

Popper's thesis was that scientists essentially face two types of problems: Clock problems and Cloud problems.

A Clock Problem has clear, predictable resolutions – like a clock which is orderly and can be understood by taking it apart. Clock problems tend to be questions that have definable, definitive answers.

For example, when someone asks you, “what time is it right now?” That's a clock problem. You can provide the exact atomic time. Clock problems are neat with predictable moving parts and often textbook answers.

A Cloud Problem, on the other hand, has less predictable solutions – like a cloud which is amorphous and cannot be taken apart or neatly catalogued. Cloud problems tend to be questions without a single, clear answer.

For example, when someone asks you, "what happens when our time runs out?" That's a cloud problem. There isn't a lot of data to gather. We can't offer a single, definitive answer. And sometimes a person needs to hear a different answer to that question than the one you offered yesterday to somebody else. Cloud problems are messy with lots of unpredictable moving parts and issues that have no real answers. Einde citaat.

Commentaar op het voorlopige advies

Het eerste wat opvalt bij het voorlopige advies, is dat het voor de burger-'leek' ondoorgrondelijk is. Er wordt niet concreet aangegeven op welke inhoudelijke gronden de Tcbb tot een afwijzing van causaal verband is gekomen. Op deze wijze legt de Tcbb geen enkele verantwoording af, hetgeen wellicht ook de bedoeling is. Als gevolg kunnen opzet, aanpak en werkwijze van de Tcbb door niemand getoetst worden, noch op technisch noch op juridisch vlak.

Het tweede wat opvalt bij het advies is, dat het lijkt alsof dit voorlopig advies 'achterstevoren' is geschreven en de aanname en vooronderstelling ("in de praktijk is nog nooit een verband tussen bodemdaling door mijnbouwactiviteiten en gebouwschade geconstateerd") als uitgangspunt heeft gehad. Oftewel: het 'advies' was al 'klaar' en het rapport is daar naar toe geschreven. Daarbij zijn juist die vooronderstellingen en aannames gebruikt die onvoorwaardelijk tot het voorlopige advies leiden, alsmede zijn slechts die gegevens gehanteerd die het advies ondersteunen.

Een derde observatie is dat de verschillende Tcbb-adviezen, aan burgers verbonden aan de stichting Winamer Belang, verrassend op elkaar lijken en qua tekst veel gemeen hebben. In de rapportages lijkt er sprake van 'het betere copy-paste werk'; een college van hooggeleerde en zeer hooggeleerde heren van de Tcbb toch onwaardig.

Het voorlopige advies van de Tcbb is 'wonderlijk' (indachtig een Oostenrijkse zegswijze: "nicht ergern, nur wundern"). Een aantal punten dragen bij aan deze verwondering.

1. De Tcbb doet de burger een voorlopig advies toekomen. Een advies dat zij echter ook doorstuurt naar de 'tegen'partij, te weten Frisia Zout BV. Iets wat niet verwacht wordt van een onpartijdige en onafhankelijke geschillenbeslechter;
2. De geadresseerde wordt gevraagd 'kanttekeningen' te plaatsen bij dit voorlopige advies. Kennelijk wordt er van uitgegaan dat opzet, uitgangspunten, gevolgde aanpak en werkwijze, gekozen uitvoerenden, etc. geen commentaar zal opleveren en het 'advies' slecht kanttekeningen behoeft;
3. Bij de opsomming van de 'ontvangen gegevens' ontbreken ten ene male de door de stichting Winamer Belang aan de Tcbb overhandigde feiten;
4. De bovengrondse 'Resultaat van de inspectie' en het onderzoek naar de 'Grondgesteldheid' ontberen de kern van het 'probleem' c.q. de 'probleemstelling' (wat wilde men inspecteren / uitzoeken en waarom; welke aanname / vooronderstelling lag daaraan ten grondslag);
5. Bij het onderdeel 'Oppervlaktewaterpeil' wordt met geen woord gerept over het bekende - en belangrijke - gegeven dat de huizen gebouwd zijn op plaatstaal. Iets waar het Wetterskyp en de mijnbouwers volgens uitspraken van de Hoge Raad rekening mee hadden moeten houden;
6. De 'Analyse' gaat uit van meetmethoden en aannames die onbetrouwbaar zijn gebleken.
7. Op geen enkel punt wordt inhoudelijk ingegaan op een (technisch / rationeel) causaal verband;
8. Een vuistregel in de mijnbouw is dat na sluiting van een mijn de schade door bodemdalingen, bevingen, e.d. nog 100 jaar kunnen doorgaan;
9. Het onderdeel 'Advies' geeft een (aanmatigende) conclusie / oordeel aan, geen advies aan de burger wat deze wel of niet zou moeten doen. Wellicht dat dit advies nog volgt in de 'definitieve' rapportage?
10. Weinig vertrouwenwekkend is het dat de onderzoekers en adviseurs allen mensen van (betrokken) overheidsinstellingen en mijnbouwexploitanten zijn. In de praktijk zijn ze niet meer van elkaar te onderscheiden, te meer daar ze ook met één tong spreken;
11. Over de bescherming van grondrechten, dat van eigendom voorop, maar ook het recht op gezondheid in een gezond leefmilieu en tenslotte het recht op 'due process' en 'fair trial' wordt met geen woord gerept in het advies. Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

spreekt op al die punten toch duidelijke taal in haar artikelen en vooral in de jurisprudentie van het Hof in Straatsburg. De begrippen rechtsbescherming en rechtszekerheid zijn in het voorlopige advies van de Tcbb ver te zoeken voor een burger die verhaal zoekt voor bodemschade wegens gas- of zoutwinning of (grond)waterpeilverlagingen;

12. De Hoge Raad heeft in 1931 - en later nog eens in 1973 - gesteld dat bodemschade is te voorkomen en dat er dus sprake is van nalatigheid.

De Tcbb is in dit kader in haar rapportage 'vergeten' mee te nemen c.q. te vermelden dat:

- Volgens de Mijnbouwwet een exploitant een meetplan moet invoeren en zorg dragen voor regelmatige metingen voor, tijdens en na afloop van de winning. De Staat heeft dus naast de mijnbouwer een eigen verantwoordelijkheid als mede-exploitant, bijvoorbeeld indien de laatste dit met de Franse slag gedaan heeft, zoals onafhankelijke deskundigen al jaar en dag betogen. Dit gaat dus verder dan goedkeuring van het plan als concessieverlener, en toezicht houden.

- De overheid (EZ) als concessie- en vergunningverlener en toezichthouder op de exploitatie van de gas- en zoutwinning, als onderdeel van haar algemene verplichting om het welzijn van de burgers te beschermen en te bevorderen, tekort is geschoten tegen van buiten komend onheil, schade van psychische of materiële aard.

- Uit de door prof. mr. J.M. van Dunné gegeven analyse van de schade die door gaswinning werd toegebracht aan de eigendom van inwoners in het winningsgebied, met name aan gebouwen, kwam naar voren dat de Staat, dat wil zeggen het Ministerie van EZ met het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) tekortgeschoten is in maatschappelijke zorgvuldigheid en dus onrechtmatig gehandeld heeft. Kort gezegd, gaat het hier om onzorgvuldigheden bij de verlening van vergunningen in de afgelopen decennia, bij de advisering van SodM daarbij, bij het toezicht op de exploitatie eveneens door SodM en het toezicht op de afwikkeling van schade als gevolg van aardbevingen door SodM en KNMI.

- In het voorlopig advies staat, dat de waterstand in Wijnaldum met dertig centimeter is gedaald als gevolg van de bodemdaling, terwijl in het rapport van Alterra (blz. 101) dat de (grond)waterpeilen door het Wetterskyp rond terpdorpen en lintbebouwing op gewenst niveau worden gehandhaafd. De daling van het waterpeil draagt volgens de Tcbb mede bij aan de bodemdaling ('gestapelde schade').

- Het wantrouwen naar de Tcbb wordt aangewakkerd doordat prof. mr. J.M. van Dunné in het Tijdschrift voor Gezondheidsschade, Milieuschade en Aansprakelijkheidsrecht, TGMA 2014-4, pp. 174-193 (17 jan. 2015), "Een koperen jubileum van de nieuwe Mijnbouwwet. Het falen van Wetgever, Toezichthouders en Commissies bij de gaswinning in Groningen" reeds heeft aangegeven:

"Voor eenvoudige schadegevallen zal de Tcbb goed werk kunnen doen; voor meer gecompliceerde zaken, bijvoorbeeld gevallen van meervoudige causaliteit (activiteiten van verscheidene mijnexploitanten, bodemgesteldheid, grondwaterpeilverlaging, bouwkundige elementen, e.d.), is een beroep op de burgerlijke rechter door een schadelijgende partij niet denkbeeldig"

Het is denkbaar dat de Staat dan het verweer zal voeren dat het hierbij om gevaren en risico's gaat die een uiterst complexe wetenschappelijke achtergrond hebben en voor hem ondanks alle inspanning die verricht zijn, niet voorzienbaar of toerekenbaar waren.

Beginsel van voorzorg

Eind jaren negentig was het beginsel van voorzorg in acht nemen geaccepteerd in ons recht, ook in de rechtspraak. De problemen rond de Waddenzee, het boren naar gas daar, met ook hier Shell/NAM in een hoofdrol, leidde tot een mooie uitspraak van de President Rechtbank Leeuwarden in 1997 die de Staat bekend zou moeten zijn. De President liet zich door de Raad van State inspireren die gesteld had dat bij leemten in kennis dat geen stellige conclusies over geringe effecten op het milieu kan rechtvaardigen.

ABRvSt. 20 mei 1996; zie ook Verschuuren, noot onder ABRvSt 19 mrt 1996, M&R 1996, p.245. Zie voor Pres. Rb. Leeuwarden 28 april 1997, Ver. tot Behoud Waddenzee / EZ, M&R 1997, 99, m.nt. Backes, mijn commentaar in: TMA 1998, p.1 e.v., 'Actualiteiten milieuaansprakelijkheid'.

Kortom, volgens Europese wetgeving moet men van een 'worst case scenario' uitgaan. De President overwoog toen met betrekking tot de Planologische Kernbeslissing Waddenzee: "Wanneer op basis van de best beschikbare informatie bij de afweging sprake blijkt te zijn van duidelijke twijfel over het achterwege blijven van mogelijk belangrijke negatieve gevolgen voor het ecosysteem, dan zal het voordeel van de twijfel in de richting van het behoud van de Waddenzee gaan, hetgeen betekent dat de hoofddoelstelling [bescherming van de Waddenzee als natuurgebied, JvD] bepalend is."

Het gaat er hier om aan te tonen dat eind jaren negentig het voorzorgbeginsel 'accepté' was in het Nederlandse recht en dus ook bij het beheer van en toezicht op de gas- en zoutwinning toegepast had moeten worden door de Staat. Ergo: "Bij twijfel, niet inhalen".

Volgens het gewone aansprakelijkheidsrecht gaat het bij een vergoeding van mijnbouwschade om vermogensschade, dat is dus inclusief waardevermindering en psychische schade. Als wij de eerste helft van de vorige eeuw de Limburgers schadeloos konden stellen voor naar huidig prijspeil miljarden Euro's, valt niet in te zien om wanneer het Noorden getroffen wordt - het andere uiterste van ons Koninkrijk - dit anders zou moeten zijn

Onze conclusie:

de Tcbb, ooit als een panacee voor alle problemen gepresenteerd, heeft in haar voorlopig advies gefaald waar het onpartijdigheid, onafhankelijkheid, zorgvuldigheid en deskundigheid betreft.

Provincie als gebiedsregisseur

De stichting Winamer Belang verzoekt de gedeputeerden van de provincie Fryslân om haar taak als gebiedsregisseur op zich te nemen en in ieder geval te zorgen voor rechtsgelijkheid en rechtszekerheid voor de burger. De schade-afhandeling moet dan anders geregeld worden. Wat in Zuid-Limburg kon – destijds bij de sluiting van de mijnen - zou toch ook in Fryslân moeten kunnen. Wij zitten niet te springen om nog meer rapporten maar om een herstel van de schade.

De Provinsje Fryslân weet al heel lang dat er schade is. Dat wordt geschreven in de brief dd 23 juli 2011 aan de Minister van EZ met de opmerking: "Het is voor de provincie ontoelaatbaar dat bewoners tot in lengte van jaren geconfronteerd blijven met schade aan gebouwen en landerijen". De provincie kwam daar op voor de belangen van de burger en het is nu de hoogste tijd om die 'belofte' in te lossen.

Wij verwachten van u dan ook per omgaande de storting van het gevraagde bedrag van de voorlopige raming van geleden schade ad € 254.000,= (zie de door de Gebiedscommissie naar u doorgestuurde brief van Dhr. E. Wiarda dd 27-10-2015).

Voor de zekerheid en volledigheid: het geraamde bedrag ad € 254.000,= kunt u storten op bankrekening nummer t.n.v. notaris

Met vriendelijke groet,
namens stichting Winamer Belang

Rinze Post (voorzitter)

Langhout & Wiarda
T.a.v. de heer E. Wiarda
Heidelaan 15b
8453 XG ORANJEWOUD

Leeuwarden, 3 februari 2016

Verzonden, **10 FEB. 2016**

Ons kenmerk : 01269063
Afdeling : Stêd en Plattelân
Behandeld door : R. Deems / (058) 292 58 76 of r.deems@fryslan.frl
Uw kenmerk : E7210-bc
Bijlage(n) : --

Onderwerp : Uw brief van 27 oktober 2015 aan de Bestuurscommissie Franekeradeel - Harlingen

Geachte heer Wiarda,

De Bestuurscommissie Franekeradeel – Harlingen heeft uw brief en bijlagen waarmee u – namens uw cliënt de Stichting Winamer Belang - de Bestuurscommissie aansprakelijk stelt voor schade als gevolg van bodemdaling door gas- en zoutwinning en peilverlaging aan ons doorgestuurd. Wij hebben deze aansprakelijkstelling op 9 december 2015 ontvangen met daarbij het verzoek om de behandeling over te nemen.

De Bestuurscommissie is een door Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân ingestelde commissie en derhalve geen rechtspersoon. Het handelen van de Bestuurscommissie valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie. Dit brengt met zich mee dat de provincie uw brief aanmerkt als zijnde aan haar gericht en daarom is het ook de provincie die uw brief beantwoordt.

Het is duidelijk dat noch de Bestuurscommissie noch de provincie aansprakelijk is/zijn voor de door uw cliënten geclaimde schade. Voor zover sprake zou zijn van schade zoals door u gesteld en van een causaal verband tussen die schade en zout- c.q. gaswinning en/of verlaging van het grondwaterpeil ter plaatse, is de Bestuurscommissie c.q. de provincie daarvoor hoe dan ook niet verantwoordelijk. Deze verantwoordelijkheid berust bij de partijen die de genoemde activiteiten in het gebied uitoefenen, dat wil zeggen de betreffende exploitanten van mijnbouwwerken en wetterskip Fryslân. Hiermee is overigens niet gezegd dat deze partijen aansprakelijk zouden zijn voor de door u gesteide schade. Daarover kan de provincie uiteraard geen enkele uitspraak doen.

De uitspraak van de rechtbank Noord Nederland van 2 september 2015, waarnaar u in uw brief verwijst – los van het feit dat deze ziet op een geheel andere problematiek, te weten aardbevingen door grootschalige gaswinning in Groningen - is geweest in een procedure tussen de daar genoemde partijen en de mijnbouwonderneming, de NAM. In die zaak is niet enige overheid in de procedure betrokken.

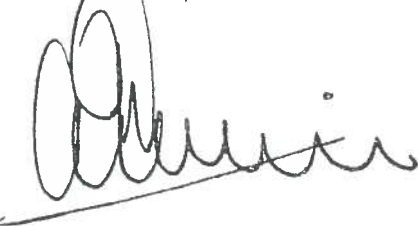
Een en ander brengt met zich mee dat uw cliënten zich dienen te vervoegen bij de betreffende exploitanten van mijnbouwwerken en/of het wetterskip, indien zij van mening zijn dat sprake is van schade zoals door u gesteld en deze schade een gevolg is van mijnbouw- of andere activiteiten in het gebied.

De Technische commissie bodembeweging (Tcbb) is ingesteld om bij zaakschade opgetreden door bodembeweging die redelijkerwijs het gevolg kan zijn van mijnbouwactiviteiten te adviseren. Uit uw brief blijkt dat eerder is verzocht om zodanig advies. U geeft aan dat de Tcbb nog geen advies heeft uitgebracht. Wat hiervan zij, daarvoor dient u zich te vervoegen bij de Tcbb.

Uit het vorenstaande moge duidelijk zijn dat de provincie (of de Bestuurscommissie) geen enkele aansprakelijkheid aanvaardt voor de door u gestelde schade.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd

J.A. Jorritsma,

Commissaris van de Koning in de provincie Fryslân

I.a.a.:
Bestuurscommissie Franekeradeel – Harlingen

Technische commissie bodembeweging
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Oranjewoud, 1 februari 2016

Ons kenmerk : E7210
Uw kenmerk : Tcbb/15184097; 15184230; 15184138; 15184074; 15184045
Onderwerp : voorlopige adviezen objecten Wijncaldum/Tcbb; commentaar

Geachte leden,

Eind december ontving ik een vijftal voorlopige adviezen met betrekking tot de schade aan de vier objecten te Wijncaldum. Uw commissie komt in alle gevallen tot de voorlopige conclusie dat er redelijkerwijs geen causaal verband is tussen de schade aan de objecten als gevolg van de zoutwinning door Frisia Zout. U zult begrijpen, dat cliënten zeer teleurgesteld zijn. Daarbij willen zij u op het volgende wijzen.

Taak.

Naar mijn mening geeft u een onjuiste uitleg aan uw taak. Op grond van het bepaalde in artikel 114, tweede lid, aanhef en onder d, van de Mijnbouwwet heeft uw commissie onder andere tot taak om in verband met de gevolgen van mijnbouwactiviteiten voor beweging van de aardbodem en schade die daarvan het gevolg kan zijn, degene bij wie zaakschade is opgetreden door bodembeweging die redelijkerwijs het gevolg kan zijn van mijnbouwactiviteiten, desgevraagd advies te geven omtrent het verband tussen die schade en de mijnbouwactiviteiten en de hoogte van het schadebedrag. Ter verbetering van de rechtsbescherming van de burger is juist uw commissie bij genoemde wet ingesteld.

Uw commissie is in het leven geroepen met de bedoeling die als een college van geschillenbeslechting zou fungeren waarvan het advies niet bindend was, maar semi-bindend, waardoor een gang naar de rechter overbodig zou worden. Uw commissie, die door de Minister van EZ destijds als troef uit de mouw was gehaald om de bepleite omkering van de bewijslast van tafel te krijgen, functioneert echter niet zoals de Tweede Kamer is voorgespiegeld, namelijk als laagdrempelig rechtshulporgaan voor de burger. Het Waarborgfonds was tot voor kort non-existent en heeft nog geen enkele rol van betekenis gespeeld.

Causaal verband.

Uit de adviezen blijkt dat er redelijkerwijs geen causaal verband is tussen de schade en de zoutwinning. Naar mijn mening geeft u een onjuiste uitleg aan causaal verband. Uw commissie gaat uit van een natuurwetenschappelijk cau-

Bestuursrecht

Milieu

Ruimtelijke Ordening

Planschade

Onteigening

Taxaties

Heidelaan 15b

8453 XG Oranjewoud

T. 0513 - 65 06 65

Fax 0513 - 62 92 55

info@langhoutwiarda.nl

www.langhoutwiarda.nl

IBAN

NL 43 RABO 0124 7316 78

saal verband (leer van de conditio de sine qua non) en niet van een juridisch causaal verband, waarbij wordt uitgegaan van de toerekening naar redelijkheid (artikel 6:98 BW). Ik verwijs u hierbij korthedshalve naar het lezenwaardige artikel van mr J.M. van Dunné in het Nederlands Juristenblad van 19 december 2014, biz. 3122-3132.

Dat niet is uitgegaan van het juridisch causaal verband blijkt ook wel uit de samenstelling van uw commissie die louter uit ingenieurs of bouwkundigen bestaat. Helaas maakt van uw commissie geen jurist deel uit.

Indien nu een juridisch onjuiste uitleg wordt gegeven aan het causaal verband dan is de burger blij gemaakt met een dooie mus. Uw enge uitleg van het causaal verband kan nooit de bedoeling van de wetgever zijn geweest, gelet op de parlementaire geschiedenis.

Het is frappant dat u in vrijwel alle gevallen verzoeken hebt afgewezen vanwege het ontbreken van een natuurwetenschappelijk causaal verband. Iedere vorm van delfstoffenwinning in de ondergrond heeft bodemdaling tot gevolg. Dit moet het uitgangspunt zijn. Het is opvallend dat juist in gebieden waar delfstoffenwinning plaatsvindt of heeft plaatsgevonden in vergelijking tot andere gebieden veel zaakschade optreedt. Het is onbegrijpelijk dat de zaakschade in uw optiek altijd een andere oorzaak heeft. In dit licht bezien is het begrijpelijk dat de mijnbouwondernemingen hebben aangegeven dat zij in principe altijd uw advies zullen opvolgen, zoals de Minister van Economische Zaken in zijn brief van 16 oktober 2015 aan de Stichting Winamer Belang heeft geschreven.

Uit de adviezen blijkt, dat de schade vooral te wijten is aan een niet zettingsvrije fundering op een samendrukkende ondergrond is. Dat later echter onverlet dat de mijnbouwonderneming hiermee rekening had moeten houden dat deze objecten door de delfstoffenwinning extra vatbaar zijn voor schade (zie: HR 9 maart 1973, NJ 1973/464, Boerenleenbank/Van de Reek).

Ofschoon de adviesaanvraag betrekking heeft op de zoutwinning door Frisia Zout, betreuren wij het dat u niet gebruik hebt gemaakt van de mogelijkheid om te onderzoeken of de schade door meerdere oorzaken wordt veroorzaakt, zoals de gaswinning en de peilverlaging (meervoudige causaliteit). U heeft uw taak ter zake te eng opgevat.

Onderzoek.

In de eerste plaats gaat u in het geheel niet in op de door de Stichting Winamer Belang aangedragen gegevens. Deze gegevens zijn ontleend aan de meetgegevens

- uit het rapport van Alterra getiteld "Transparantie effecten Zoutwinning Fryslân" d.d. 2006;
- de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland van 6 mei 2015, r.o. 2.21, ECLI:NL:RBNNE:2015:2180;
- de Rijksmeetdienst en
- het KNMI (overzicht daling van 1995-1998).

De hieronder gehanteerde meetgegevens zijn ontleend aan die van de Rijksmeetdienst, die de techniek van de waterpassing heeft toegepast. Deze techniek

is geschikt om grote gebieden te bemeten (zie ook: brief van de Minister van EZ aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 22 januari 2016). U heeft echter deze gegevens niet een op een overgenomen.

De reactie is beperkt tot peilpunt 5D40 en is representatief, gelet op de ligging nabij het dorp Wijnaldum en de kerk.

Peilpunt 5D40.

1. Autonome daling; mijnbouwkundige geschiedenis.

In de periode van 1979 tot 1997 bedraagt de gemiddelde bodemdaling 0.58 mm per jaar. U gaat uit van een aanname van 1 mm per jaar. Dit impliceert een verschil van 70%.

2. Ontwikkeling voor, tijdens en na de winning.

2.1. Zoals onder 1 is opgemerkt bedroeg de daling voor de winning in de periode van 1978 tot 1997 11 mm (0.58 mm per jaar), waarbij de jaren 1995 en 1996 niet zijn gemeten.

2.2. Tijdens de winning in de periode van 1997 tot 2005 bedraagt de daling 110 mm. Dit is gemiddeld 13.75 mm en 24 keer meer dan de autonome daling. Ter illustratie zijn een grafiek en meetgegevens bijgevoegd. Hieruit blijkt, dat de grootste daling zich tijdens de periode van de zoutwinning heeft voorgedaan.

2.3. Na de winning in de periode van 2005 tot 2013 bedraagt de daling vanwege het najleffect 17 mm. Dit is gemiddeld 2.1. mm per jaar en 4 maal de autonome daling.

2.4. In uw rapport wordt ten onrechte niet ingegaan op de invloed van de snelle daling tijdens de winning. Ook ging er veel mis tijdens de winning. Dit blijkt uit de hierboven vermelde uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland.

2.5. In het rapport van Alterra d.d. 2006 wordt ervan uitgegaan dat de daling na de zoutwinning over een periode van 100 jaar enkele centimeters zal gaan bedragen. De daling bedraagt na 8 jaar al 17 mm.

2.6. Door de Antea Group (v/h Oranjewoud) is een prognose gemaakt:

- bij meetpunt 5D40 is de daling gelijk aan de prognose, maar het najleffect bedraagt 1.7 cm;
- bij meetpunt 5G167 is de daling 6.8 cm meer dan de prognose; dit is ruim 35% meer. Het najleffect is 4.5 cm;
- bij meetpunt 5G168 is de daling 12.6 cm meer dan de prognose; dit is ruim 70% meer. Het najleffect bedraagt al 8.7 cm.

De door de Stichting verzamelde gegevens zijn gebaseerd op feiten en niet op aannames waar u ten onrechte van uitgaat. Het rapport berust naar mijn mening op onjuiste en onvolledige gegevens.

Bouwen op staal.

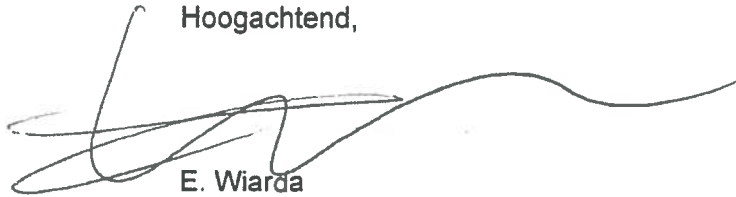
De woningen zijn in het gebied Wijnaldum deels gebouwd op staal en stonden er al voordat met de delfstoffenwinning werd begonnen. Door de delfstoffenwinning in het gebied moest ook het waterpeil worden verlaagd. De delfstoffenwinning en de peilverlaging veranderen de eigenschappen van de grond.

Uw conclusie staat haaks op die van de heer Haak, die lid is van uw commissie. In een op 18 januari jl. gehouden hoorzitting ten overstaan van de commissie E.Z. vertelde hij dat de reden dat men destijds op staal fundeerde was, dat uit ervaring was gebleken dat deze methode zich door de eeuwen heen heeft bewezen. Het feit dat nu blijkt dat de ondergrond niet stabiel is doet niet ter zake. De schade aan gebouwen is veroorzaakt na de start van de mijnbouwactiviteiten. De kerk is al eeuwen geleden gebouwd en sinds de zoutwinning treedt er schade op. Ik verwijs hierbij nog naar het onderdeel causaliteit.

Conclusies.

1. De voorlopige adviezen zijn op onjuiste, onvolledige en onbetrouwbare aannames gebaseerd. De door haar aangedragen feiten spreken boekdelen. Helaas bent u aan deze gegevens volledig voorbijgegaan. Het advies is onzorgvuldig voorbereid en dient daarom te worden herzien.
2. U geeft een onjuiste uitleg aan het causaal verband. U moet uitgaan van het juridische causale verband en niet van het natuurwetenschappelijke causale verband. Ten behoeve van de rechtszekerheid van de burger en teneinde onnodige kosten voor hem te verwijderen is uw commissie bij wet in het leven geroepen om voor hem te onderzoeken of er een causaal verband is tussen de delfstoffenwinning en de schade. Het gaat om zijn rechtsbescherming. In het kader van de rechtsbescherming moet u dan uiteraard uitgaan van de juridische causaliteit. Indien u uitgaat van de natuurwetenschappelijke causaliteit wordt de burger blij gemaakt met een dode mus, omdat een dergelijke causaliteit niet of nauwelijks aannemelijk kan worden gemaakt. Dit kan nooit de bedoeling van de wetgever zijn geweest. De begrippen rechtsbescherming en rechtszekerheid zijn in uw advies ver te zoeken voor een burger die verhaal zoekt voor bodemschade wegens gas- of zoutwinning.
3. Bij het onderdeel "Oppervlaktewaterpeil" wordt met geen woord gerept over het bekende - en belangrijke - gegeven dat de huizen gebouwd zijn op plaat staal waarmee It Wetterskip en de mijnbouwers volgens uitspraken van de Hoge Raad rekening mee hadden moeten houden.
4. Een vuistregel in de mijnbouw is, dat na sluiting van een mijn de schade door bodemdaling, bevingen e.d. nog 100 jaar kan doorgaan. Hieraan wordt volledig voorbijgegaan. Door bodemdaling ontstaan niet alleen veranderingen in het diepere grondwater, maar ook veranderingen in de ondergrondse waterstromen in het diepere grondwater. Aan de gevolgen hiervan wordt in de adviezen geheel voorbijgegaan.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'E. Wiarda', written over a horizontal line.

E. Wiarda

Bijlagen:

- grafiek bodemdaling meetpunt 5D40
- meetgegevens meetpunt 5D40

5D40

0,6

0,55

0,5

0,45

0,4

0,35

hoogte m NAP

jun-68

dec-73

mei-79

nov-84

mei-90

okt-95

apr-01

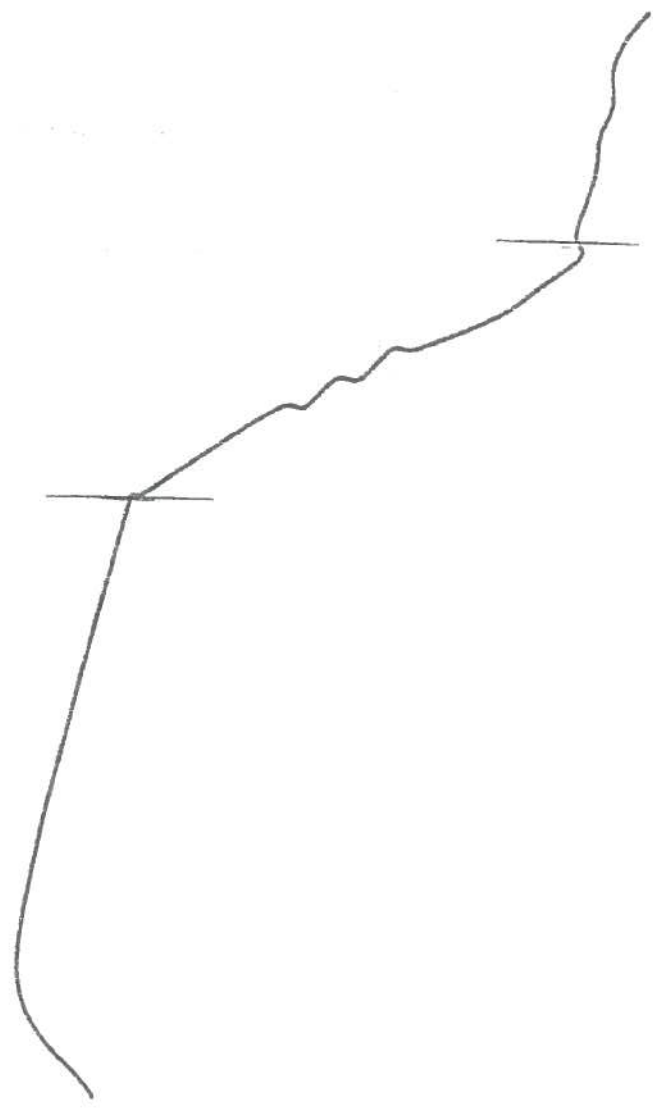
okt-06

apr-12

sep-17

meetdatum

Reeks1

Meetpunt D40		afstand tot zoutwii	1570 daling 1997-2013	0.138
Meetdatum	NAPhoogte	verschil	Project	ProjectID
Meetdatum	NAPhoogte	Publicabel	Orde	Project
1-1-1978		0.525 N		3 SECWP PERSLEID F 190W39
15-7-1982		0.544 N		3 TERT VERD FRIESL 203W20
17-9-1997		0.516 N		2 CON harlingen zou 342=15=NAP
17-9-1997		0.514 N		2 Frima Zoutindustri 342W15
11-9-2000		0.479 N		2 CON frisia 2000 376=52=NAP
11-9-2000		0.473 N		2 CON frisia 2002 376=51=NAP
31-8-2001		0.465 N		2 CON frisia 2001 376=53=NAP
31-8-2001		0.459 N		2 CON frisia concess 376=91
1-9-2002		0.451 N		2 CON concessie fris 376W51-SEC
1-9-2002		0.445 N		2 concessie frisia 201 376W52-SEC
24-9-2003		0.425 N		2 CON concessie fris 376W53-SEC
12-9-2004		0.414 N		2 CON frisia zout cor 380=35
14-9-2005		0.404 N		2 CON frisia 2005 380=61
1-7-2006		0.405 N		2 CON concessie fris 380=91
18-9-2007		0.402 N		2 CON frisia vermillic 386=011
31-7-2008		0.4 N		2 CON vermillion lee 386=019
10-9-2009		0.399 N		2 CON CONCESSIE B, 386=031
3-10-2010		0.396 N		2 CON concessie ver 386=043
1-11-2011		0.396 N		2 CON Barradeel I + 386=072
29-10-2012		0.393 N		2 CON Consessie Lee 386=091
7-10-2013		0.387 J		2 CON Concessie Bai 386=131
		0.138		

Werkgroep OMEM (Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw)

Naam:	Plaats:	Provincie:	Vertegenwoordiger van gebied:
1 Hiltje Zwarberg	Termunterzijl	Groningen	Injectie afvalwater gaswinning Borgsweer e.o.
2 Tom van Dijk	Termunten	Groningen	Injectie afvalwater gaswinning Borgsweer e.o.
3 Pieter Stapel	Woldendorp	Groningen	Injectie afvalwater gaswinning Borgsweer e.o.
4 Franz Storms	Garrelsweer	Groningen	Gaswinning centrum Groningenveld
5 Theo Asselman	Zandeweer	Groningen	Gaswinning centrum Groningenveld
6 Hilda Groeneveld	Middelstum	Groningen	Gaswinning centrum Groningenveld
7 Roelof Dirksen	Wildervank	Groningen	Zoutwinning, gestapelde mijnbouw, windmolens, Veendam e.o.
8 Rob ter Voort	Borgercompagnie	Groningen	Zoutwinning, gestapelde mijnbouw, windmolens, Veendam e.o.
9 Betteke de Haan	Niehove	Groningen	Gasop- en overslag Grijskerk, Laagfrequent geluid
10 Machiel Zijlstra	Zuurdijk	Groningen	Gaswinning kleine velden / Fracken Saaksum e.o
11 Sjoerd Huisman	Kolham	Groningen	Gasopslag Langelo
12 Albert Wemmenhove	Steenbergen	Drenthe	Gasopslag Langelo
13 Lambert Wolf	Steenbergen	Drenthe	Gasopslag Langelo
14 Mariska Bos	Noordwolde	Friesland	Injectie afvalwater Noordwolde
15 Rinze Post	Wijnaldum	Friesland	Zoutwinning Harlingen e.o.
16 Wim Weber	Borne	Overijssel	Zoutwinning Twente

geven aan de petitie te steunen.

Ondertekend namens OMEM

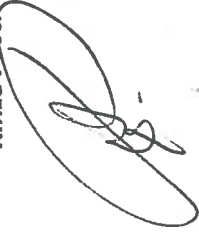
Hilda Groeneveld:

Franz Storms:

Rinze Post:

INLEIDING PETITIE 1 MAART DEN HAAG

--MEDE ONDER TEKENAARS ZIJN OPPENHUIZEN , ONAFHANKELIJK METEN
EFFEKTEN MIJNBOUW EN DONGERADEEL

-- 2015 BRIEVEN GESTUURD NAAR PROVINCIE , RAAD VAN STATE DE
MINISTER E.Z EN DE TWEDE KAMER (T.C.B.B GEEN ANTWOORD)

--VORIG JAAR DELEGATIE NAAR DE R.A.G. IN DUITSLAND WERKTEN JAREN
ZEVENTIG ONGEVEER 600.000 MENSEN NU NOG 30.000 MENSEN.

HADDEN EEN TWINTIGTAL VRAGEN , INLEIDING VAN RUIM NEGENTIG
MINUTEN (ALG. DIR) , HADDEN GEEN VRAGEN MEER.

MEN HAD DAAR TE MAKEN MET EEN 30.000 SCHADE GEVALLEN PER JAAR
EEN TEAM VAN 170 MENSEN DESKUNDIGEN 95 % IN 5 MND. HERSTELD

BASIS IS WAAR MIJNBOUW PLAATS VINDT KOMT DE BODEM IN BEWEGING
EN BRENGT SCHADE MEE IN HET GEBIED (GESTAPPELDE OORZAKEN)

--BURGERS VRAGEN ER NIET OM HIER WINNEN , MAAR MIJNBOUWERS
VERDIENEN, KUNNEN NIET ACHTER WET VERSCHUILEN.

-- BURGERS SCHADELOOS STELLEN IN EEN GEBIED WAAR WORDT
GEWONNEN IS BASIS (MIJNBOUWERS WETEN DAT)

- WAT MOGELIJK BIJ U NIET BEKEND IS (ANDER INFORMATIE
BRONNEN) 18 JANUARI HOORDEN
- OP 18 JANUARI HAD DE COMM. EEN HOOR EN RONDETFELGESPREK ,
DE COMM. WAS VOORAF IN GRONINGEN
- NAMENS DE T.C.B.B. SPRAK DHR. HAAK HAD EEN UITSPRAKEN
HAAKS STAAN ONZE ERVARING
- ZORGVULDIGHEID ,, OVERLEG MET BURGERS ,, GOED OVERLEG,, BIJ
TWIJFEL TEN ALLE TIJDE VOORDEEL BURGER .
- EEN VOORBEELD KERK 400 JAAR OP PLAATS . 1930 HERBOUWD 1995
MONUMENTEZORG RAPPORT , WINNING 1995 TIEN JAAR LATER
SCHADE

- DIT WAS VOOR ONS BELANGRIJKSTE REDEN ALS STICHTING (DOORGAAN) , MONUMENT KERK , AFBLIJVEN GELIJK DE ZEEDIJK
-
- DE VERBAZING
- RAPPORT MIJN EN DIJN VAN J.M. VAN DUNNE BLZ. 4 EN 5 SCHADE TEN GEVOLGE VAN MIJNBOUW EENVOUDIGE WIJZE, VEILIGGESTELD.
- PROVINCIE FRYSLAN AAN DE F.N.P. DE REGELING DE BURGERS EEN GROTE RECHTSZEKERHEID EN SOLIDE AFWIKKELING GARANDEERT.
- EEN AANTAL POLITIEKE PARTIJEN UITSPRAAK VAN 2002 ZELFDE RAPPORT (GOEDE REGELING VOOR BURGERS)
- WORDEN WIJ MISLEIDT OF BEGRIJPEN WIJ HET NIET , OF GELDT HET NIET VOOR BURGERS ??

HET GAAT ER NIET OM WAT JE SCHRIJFT MAAR WAT EN HOE JE DOET . (AFSPRAAK IS AFSPRAAK)

VOORSTEL ; RAPPORTEN MET AFWIJKING MEER DAN TIEN PROCENT AFWIJKING , BOETE REGELING

VOORBEELD, PARKEERGARAGE RAPPORT AFWIJKINK DERTIG KEER , WERD VIJF KEER ZO VEEL (BEWIJS GEEN JURIST)

WORDT GEBIED ONTNOMEN DAARNA BEZIT (SCHADE OF WAARDEVERMINDERING) DIT IS VOOR ONS GELIJK AAN STELEN

WIJ VESTIGEN ONZE HOOP OP U DE POLITIEK, HEBBEN GEEN GELD TE PROCUDEREN TEGEN STAAT EN MIJNBOUWERS.

Werkgroep OMEM (Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw)

Naam:	Plaats:	Provincie:	Vertegenwoordiger van gebied:
1 Hiltje Zwarberg	Termunterzijl	Groningen	Injectie afvalwater gaswinning Borgsweer e.o.
2 Tom van Dijk	Termunten	Groningen	Injectie afvalwater gaswinning Borgsweer e.o.
3 Pieter Stapel	Woldendorp	Groningen	Injectie afvalwater gaswinning Borgsweer e.o.
4 Franz Storms	Garrelsweer	Groningen	Gaswinning centrum Groningenveld
5 Theo Asselman	Zandeweer	Groningen	Gaswinning centrum Groningenveld
6 Hilda Groeneveld	Middelstum	Groningen	Gaswinning centrum Groningenveld
7 Roelof Dirksen	Wildervank	Groningen	Zoutwinning, gestapelde mijnbouw, windmolens, Veendam e.o.
8 Rob ter Voort	Borgercompagnie	Groningen	Zoutwinning, gestapelde mijnbouw, windmolens, Veendam e.o.
9 Betteke de Haan	Niehove	Groningen	Gasop- en overslag Grijskerk, Laagfrequent geluid
10 Machiel Zijlstra	Zuurdijk	Groningen	Gaswinning kleine velden / Fracken Saaksum e.o
11 Sjoerd Huisman	Kolham	Groningen	Gasopslag Langelo
12 Albert Wemmenhove	Steenbergen	Drenthe	Gasopslag Langelo
13 Lambert Wolf	Steenbergen	Drenthe	Gasopslag Langelo
14 Mariska Bos	Noordwolde	Friesland	Injectie afvalwater Noordwolde
15 Rinze Post	Wijnaldum	Friesland	Zoutwinning Harlingen e.o.
16 Wirm Weber	Borne	Overijssel	Zoutwinning Twente

geven aan de petitie te steunen.

Ondertekend namens OMEM

Hilda Groeneveld:

Franz Storms:

Rinze Post:

Dorpsbelang Oppenhuizen-Uitwellingerga

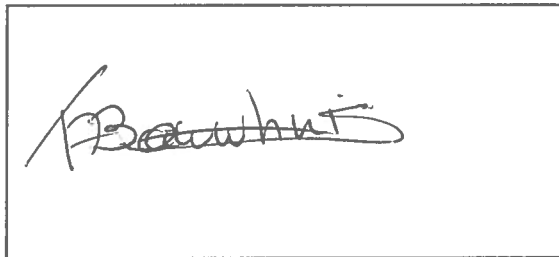
Petitie 1 maart 2016

Aan: vaste Kamercommissie Economische Zaken

Hierbij verklaart Dorpsbelang Oppenhuizen-Uitwellingerga de petitie van stichting Winamer Belang te steunen.

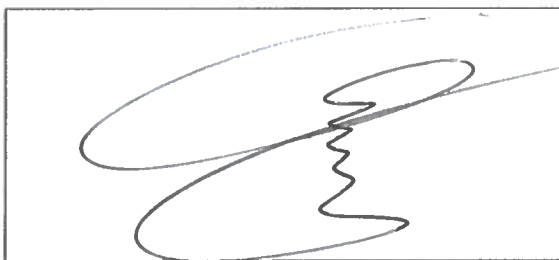
Voorzitter : Tsjerk Bouwhuis

Datum : 25-02-2016

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is cursive and appears to read 'T. Bouwhuis'.

Secretaris : Aljosja Akkerman

Datum : 25-02-2016

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is highly stylized and cursive, with a prominent loop and a wavy tail.

Bij dezen laat de bodembewegingcommissie Dongeradeel weten dat ze de petitie, aangeboden aan de tweede kamer op 1-3-2015 door Winamer belang, steunt.

Bodembeweging commissie Dongeradeel:

Douwe Anema	Nes
Pier Tilma	Anjum
Bennie Peter Visser	Anjum
Anna Sijtsma	Wierum
Klaas Slagman	Morra-Lioessens
Ria van der Laar Kooistra	Peasens Moddergat
Tsjibbe Postma	Anjum
Piter Falkena	Anjum

(p. Falkena).

(Bp Visser)

BIJLAGE BEHOREND BIJ DE PETITIE VAN 1 MAART 2016.

VERGELIJK SCHADEAFHANDELING NEDERLAND -- DUITSLAND
MIJNBOUW

- PROFIELKAART WIJNALDUM TOT DONGJUM
- DALINGS GAFIEK AANVANG ZOUTWINNING 1995 TOT 1998 VAN DE SITE VAN DE K.N.M.I
- GRAFIEK OVERZICHT PERIODE VAN 1978 TOT 2013 VAN VIER GEBIEDEN , (VOOR , TIJDENS , EN NA DE WINNING)
- OVERZICHT IN CIJFERS VAN DE ZELFDE VIER GEBIEDEN (KOLOM DALING GEMIDDELD PER JAAR TIJDENS WINNING) LAATSTE KOLOM VAN IEDER PERIODE.
- PROGNOSEKAART OPGESTELD DOOR ORANJEWOUD 2002 (DOOR ONS DRIE MEETPUNTEN EN VERSCHILLEN) LINKS ONDER G.168 AFWIJKING 70 %
- AANTAL BRIEVEN PERIODE VAN 2011 TOT 2015 KORTE SAMENVATTING VAN INHOUD VAN DEZE BRIEVEN.
- BRIEF VAN 1 FEBRUARI 2016 VAN LANGHOUT EN WIARDA AAN DE T.C.B.B. (VERWEER OP HET VOORLOPIG ADVIES)
- BRIEF VAN 3 FEBRUARI 2016 VAN DE PROVINCIE FRYSLAN REAKTIE OP ONZE BRIEVEN VAN 27 OKTOBER EN 9 DECEMBER 2015
- BRIEF VAN 4 FEBRUARI 2016 AAN DE TWEDE KAMER SCHADE DOOR GRONDSTOFWINNING
- BRIEF VAN 4 FEBRUARI 2016 AAN DE PROVINCIE FRYSLAN ALS GEBIEDSREGISEUR.
- OVERZICHT VAN MEDEONDERTEKENAAR VAN DE PETITIE

Een aantal brieven en mails periode 2011 - 2015 (korte samenvatting)

23 juli 2011 van de provincie Fryslân aan Minister van E.Z., Het is voor ons dan ook ontoelaatbaar dat bewoners tot in lengte van jaren geconfronteerd blijven met schade aan gebouwen en landerijen.

25 Oktober 2011 verslag van Dorpsbelang Schingen en Slappeterp bijeenkomst van de vaste Kamercommissie E.Z. Op de tribune Gedeputeerde Poepjes en vertegenwoordigers van Frisia.

In het verslag viel het volgende op:

Er was vooroverleg tussen de minister en Frisia geweest, maar ook de dijkgraaf van het Wetterskip Fryslân was bij dit overleg (verbazing) Er bleek een afspraak een afspraak te zijn dat er door Frisia twee miljoen extra wordt betaald aan het gebieds-herstelplan.

27 Oktober 2011 antwoordt Minister Verhagen van E.Z. "hecht er aan te vermelden dat het de Friese Bestuurders in de jaren negentig waren die de zout winning wilden, hoofdargument was dat de werkgelegenheid en de haven van Harlingen, waarvan de provincie aandeelhouder is en het zout voor vijftig procent bijdraagt aan de havenactiviteiten "

30 Augustus 2012 Provincie Fryslân schrijft ons, niet aansprakelijk en niet verantwoordelijk, en wijzen de claim af.

27 Oktober 2012 antwoordt de minister; "In de beoordeling zoutwinningseffecten is door de T.C.B.B de bodembeweging goed in beeld gebracht en de bodemdaling effecten op gebouwen beoordeeld. (Provincie het gebiedsproject ondertekend) de achtergrond rapporten zijn goed in beeld gebracht. Bij Friese bestuurders bekend "

26 Juli 2013 Staatstoezicht op de Mijnen, ANTWOORDT, monitoring van schade aan gebouwen behoort niet tot onze wettelijke toezicht taak en beschikt niet over de gegevens.

18 Februari 2014 brief aan de F.N.P. van de provincie Fryslân naar aanleiding van vragen, schrijft; Bij onze bedenking biedt de regeling de burgers een grote rechtszekerheid en garandeert een solide afwikkeling van schade gevallen aldus de Provincie Fryslân

18 Juni 2015 T.C.B.B mail ontvangen door **de complexiteit** meer tijd nodig. Voorop staat de **kwaliteit en de objectiviteit**, boven alle twijfels verheven.

8 augustus 2015 Brief van Winamer Belang aan de Raad van State en de tweede kamer i.v.m. de vraag van Minister Kamp aan de Raad van State mogelijke wetswijziging , **de Raad van State en de tweede kamer**. Wij hebben hen voorzien van alle informatie en van onze bevindingen in Duitsland, maar hebben hen ook de brief van de Vereniging Friese Gemeente, de grafieken bodembeweging vanaf 1978 tot 2014, enz. toegestuurd.

24 September 2015, Notitie van de tweede kamer, "de vaste kamer comm. van E.Z. heeft besloten de informatie **te betrekken bij de behandeling Wetsvoorstel** wijziging van de mijnbouwwet."

24 September 2015, Brief van Provincie Fryslân: " herstel maatregels in belang burgers ten gevolge van de bodemdaling wordt de grond natter. De **schade aan gebouwen van burgers** in het gebied is hierin niet meegenomen.

26 Oktober Brief van Winamer Belang (aangetekend), aan **de gebiedsregisseur Provincie Fryslân**. Wij wachten nu al 11 maanden zijn het wachten zat. (wettelijke termijn maximaal zes maanden)

27 Oktober Brief aan de Bestuurscommissie Franekeradeel – Harlingen betreft **voorschotschadevergoeding**.

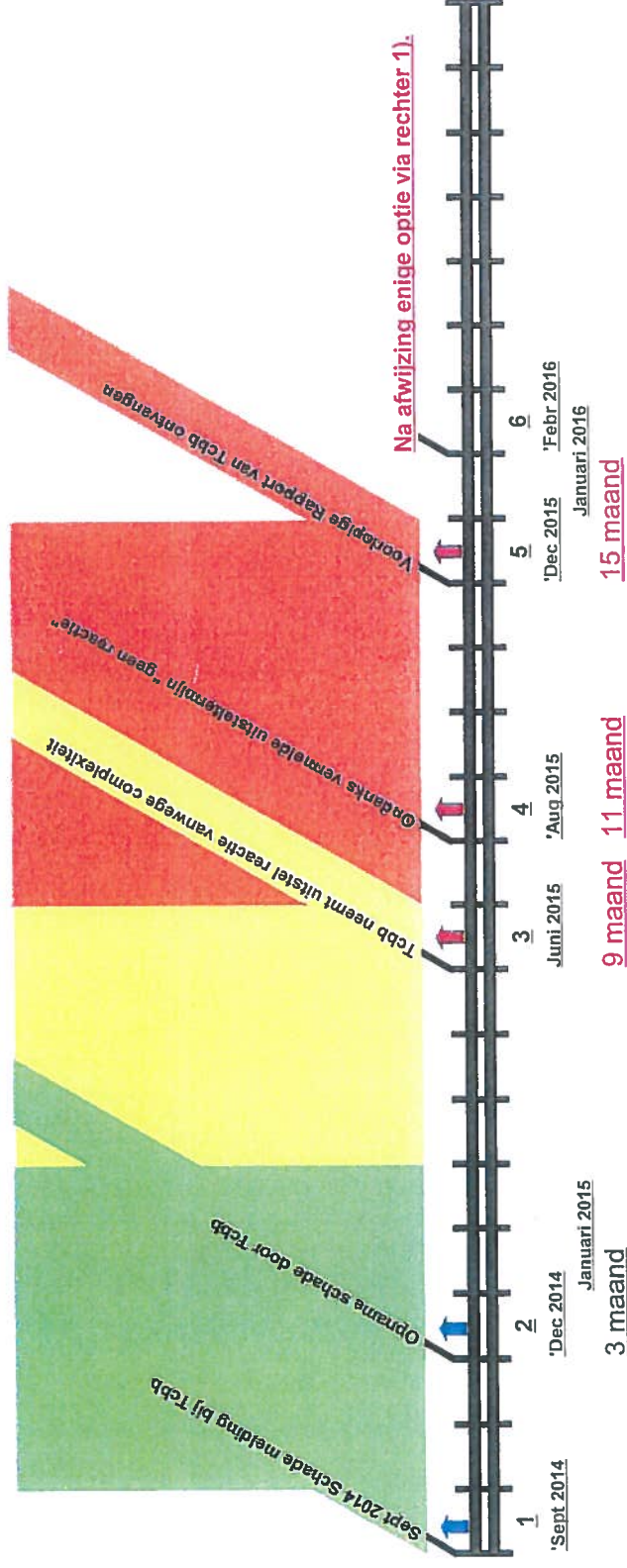
In de wet wordt niemand verantwoordelijk gehouden, dus ook onze overheid niet. Hoe zit het met de zorgplicht voor onze burgers?

(Opmerking Winamer belang)

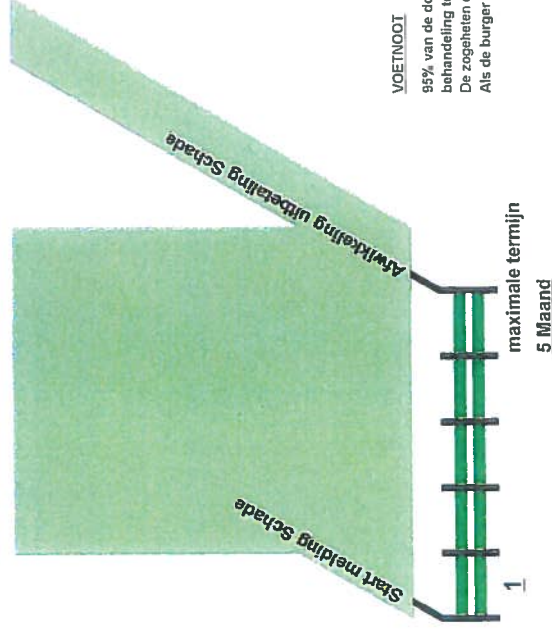
Minister Jorritsma heeft de wet aangepast en richtte de T.C.B.B. op. Deze instantie moest de belangen van de burger dienen.

Vergelijk schadeafhandeling Nederland – Duitsland Mijnbouw

Tiidschema voortgang afwikkeling Schade “Winamer Belang”

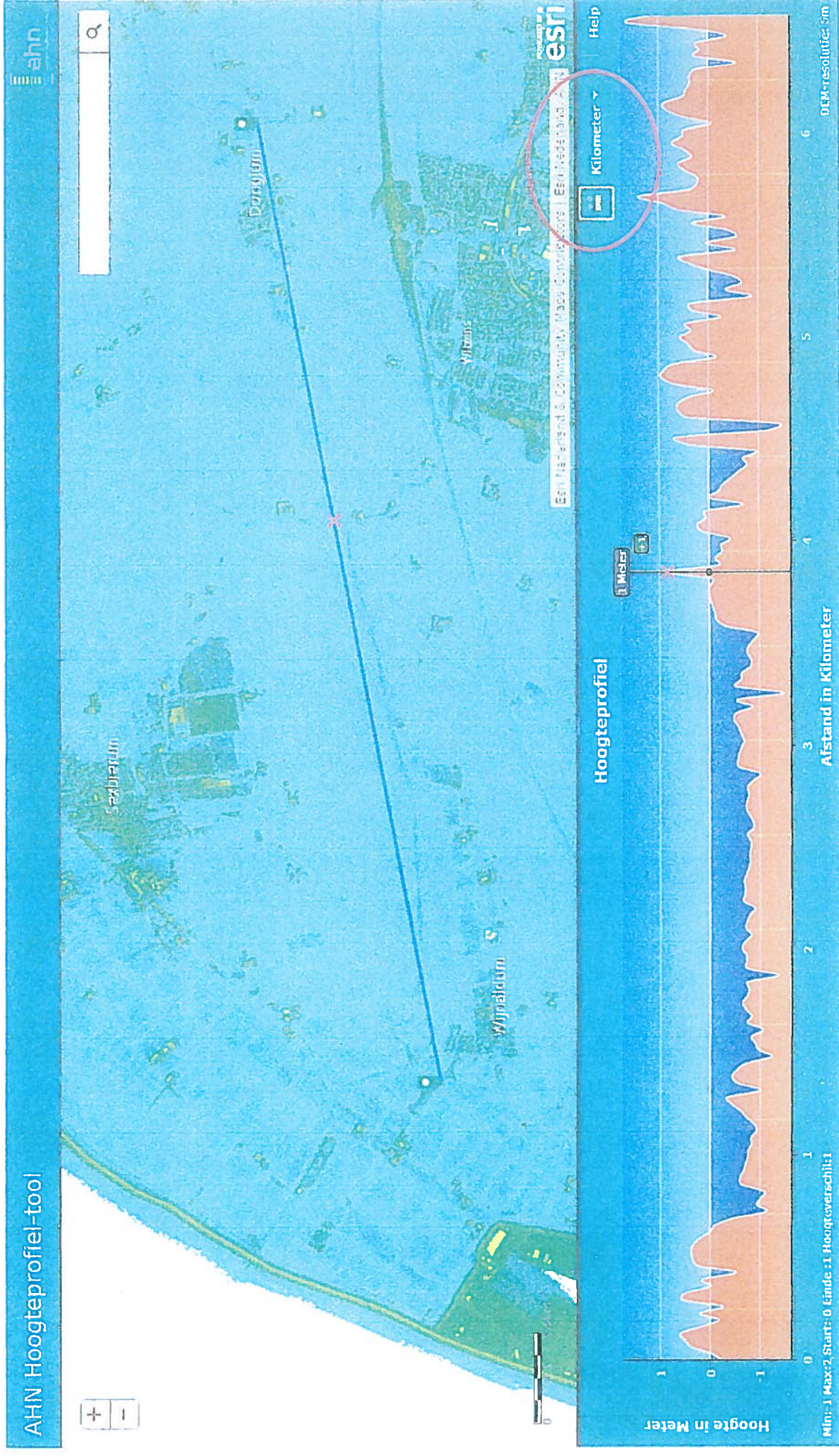

Vergelijk Schadebehandeling door RAG (Duitse Mijnbouwwet)

1) waarbij de kosten voor het procederen geheel voor de eigenaren van het ontroerend goed in het winningsgebied komen

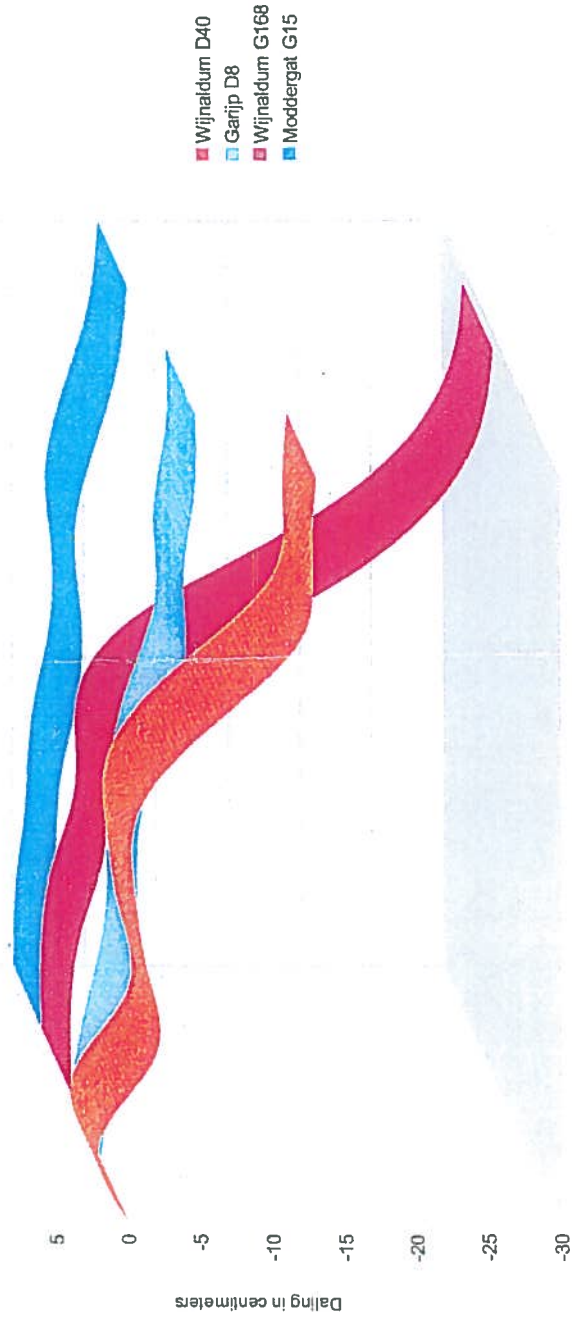
VOETNOOT
 95% van de door de overheid en mijnbouw veroorzaakte schade wordt in Duitsland binnen deze termijn afgewikkeld. RAG is verplicht elk schadegeval in behandeling te nemen. Tevens dient RAG met bewijsovereenstemming aan te tonen als de schade niet door hant is veroorzaakt. De zogeheten omgekeerde bewijslast is in Duitsland wel van toepassing. Als de burger hulp nodig heeft, dan wordt deze hulp vergoed.

Start profiel is: 'bovenkant wegdek Wijnaldum N-W' ... einde profiel is: 'bovenkant wegdek brug/duiker Dongjum Oost'

Bodembeweging 1978 – 2013 Noord Friesland

	1978	1982	1986	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2013
Wijnaldum D40	0	1,9	-1,9	-1,4	-0,5	-0,9	-6	-12	-12,9	-13,2
Garfip D8	0	-1,1	-2,3	-2,8	-2,8	-4,2	-6	-6,8	-6,7	-6,8
Wijnaldum G168	0	0	0	0	0	0	-7,2	-21,1	-23,5	-23,5
Moddergat G15	0	-0,2	-0,8	-1,3	-2,1	-2,8	-2,4	-3,7	-5,4	-5,1

**Bodembeweging 1978 – 2013 Noord Friesland in millimeters
aan de hand van N.A.P. Metingen**

Periode		1978-1997			1997-2005			2005-2013		
		aantal jaren	Totaal daling	gem. p/jr daling	aantal jaren	Totaal daling	gem. p/jr daling	aantal jaren	Totaal daling	gem. per jaar daling
Wijnaldum meting gestart 1978	meetspunt nummer									
	D 40	19	11	0,5	8	112	14	8	18	2,5
	*G 167	15	35	2,3	8	173	21,6	8	22	2,8
	*G 168	15	56	3,7	8	213	26,6	8	65	8
meting gestart 2003 zout en gaswinning	G 266	—	—	—	2	28	14	8	18	2,3
Tzummarum Zoutwinning	G135	20	10	0,5	8	2	0,3	8	98	12,3
	G244	—	—	—	2	10	5	7	84	12
Moddergat gaswinning	D 21	10	20	2	16				28	1,8
	G 15	21	25	1,2	16				29	1,8
Garijp gasmeting verschillende aanvangs data	D177	19	54	2,8	16				43	2,7
	D8	20	50	2,5	15				18	1,2
	D13	20	37	1,9	17				45	2,6

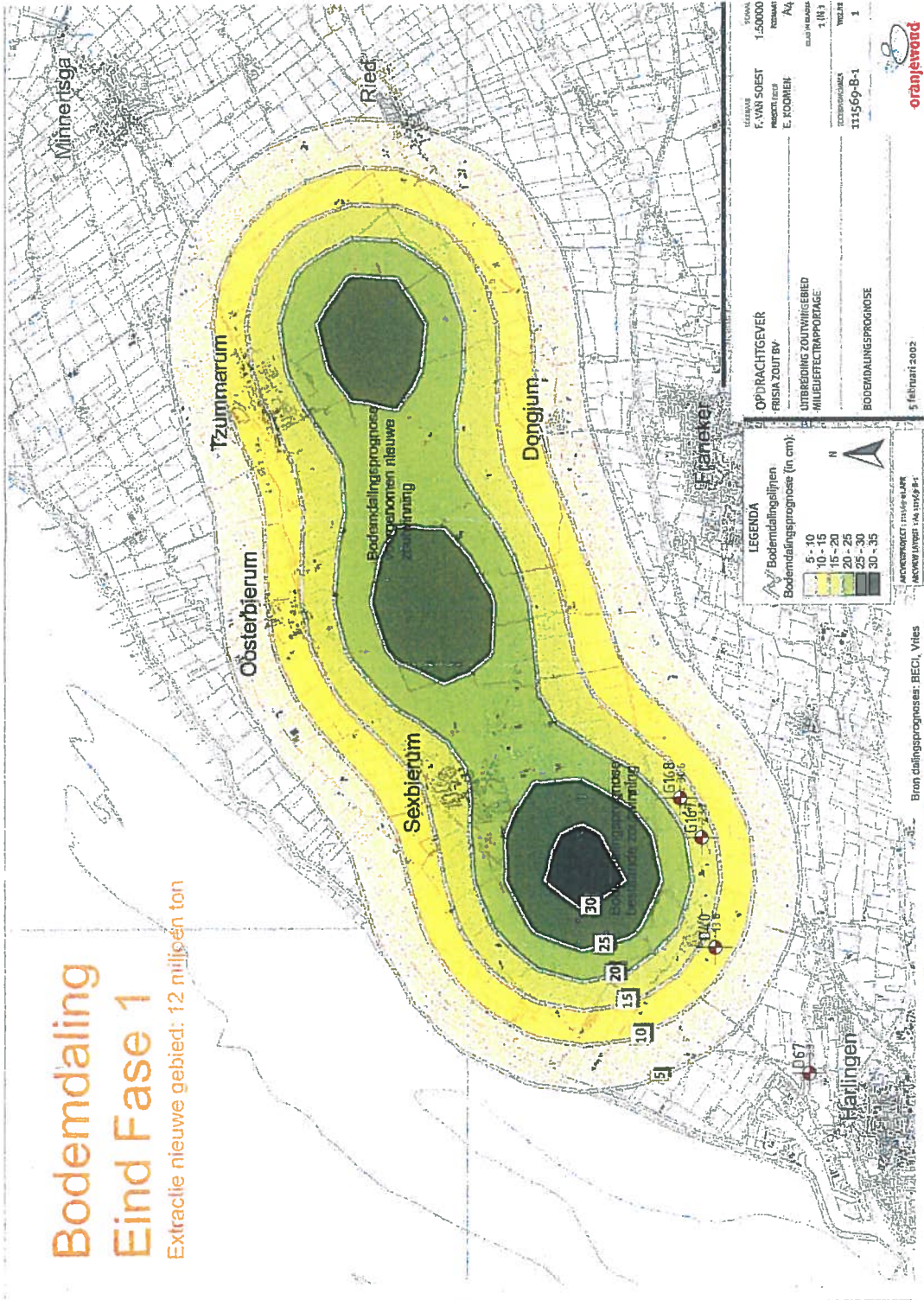
 GASWINNING

 ZOUTWINNING

 GAS/ZOUTWINNING *

Bodemdaling Eind Fase 1

Extractie nieuwe gebied: 12 miljoen ton

OPDRACHTGEVER
FRISA ZOUT BV

UITBREIDING ZOUTWIJCEBIED
- MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

BODEMDALINGSPROGNOSE

5 februari 2002

ORANJEWOND

LEGENDA

Bodemdalingslijnen
Bodemdalingsprognose (in cm):

- 5 - 10
- 15 - 20
- 20 - 25
- 25 - 30
- 30 - 35

Bron dalingsprognoses: BECI, Vries

Meetpunt	Locatie	Meting RWS afd. meetdienst dd. 2013	Nazakking
G168	Trafo	30.6cm	6.8cm
G167	Terpsfra	23.2cm	2.2cm
D40	Post	13.8cm	1.7cm
D67	Trafo	3.3cm	-

Het begin van de zoutwinning in Harlingen
Een plaatje op de site indertijd van het SODM
Duidelijk is de onregelmatigheid te zien in de verticale deformatie van de bodemdaling

Johan

Uw bericht kan nu met het volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

zoutwinning Frima

